

to vypadalo, kdyby uprostřed dramatu herci vložili něco pro obveselení a pak se opět vrátili k tragickému závěru... My hudebníci jsme na tom stejné. Posluchač si vybírá, přichází za určitou náladou, očekává uspokojení a pohlázení právě toho svého bo-lavého místa v duši. Vždyť takové je i pražské obecenstvo.

Osobně si velice cením Bohuslava Martinů; zaujal mne už kdy-si v Clevelandu, kde jsme za války připravili premiéru jeho II. symfonie. Považuji ho za vynikajícího skladatele, i když — stej-ně jako Albertu Rousselovi — se mu někteří dirigenti vyhýbají, zatímco například Brahmsova Symfonie F dur už patří k prove-řeným hodnotám.

Na šesté symfonii Bohuslava Martinů mne láká ten rozlet in-vestice (ostatně slovo »fantazie« je i v názvu díla!), uvolněná síla asociací v duchu nové doby, zachovávající však lidská mě-řítka, člověka jako míru světa.

To ostatně cítím i z Bachova díla. Přestože názory na spiri-tualitu jeho hudby mohou být pochopitelně různě pojata, vidím v něm zosobnění lidského ducha. Bach je také jediným sklada-telem barokního období, který mne jako interpreta zajímá; on překročil dnes sice obdivovanou, ale už vlastně ztracenou leh-kost a eleganci té doby směrem k pochopení lidské podstaty. Taková hudba je nejceněnější a to bychom od skladatelů měli vždy chtít, aniž bychom snižovali radost a krásu vycházející z oněch někdy opovrhovaných, někdy přeceňovaných lehkých žánrů.

Evropská hudební kultura, k níž tak významně přispěli i vaši skladatelé, má za sebou dlouhou cestu. Když použiji ono přirov-nání k pokladi, každý posluchač si může najít šperky, který mu bude vyhovovat. Ale dříve mi varování — varování z mé vlast-ní zkušenosti. Už nikdy by se nemělo opakovat to, co se stalo v Německu v roce 1933. Namísto velké hudby znělo jen dupání holinek a marše, všechno pokrokové ztichlo. Ten řez, který Ja-šismus v roce 1933 v Německu — a poté i v Evropě — udělal, už nelze zacelit, to ztracené krásko nelze vrátit zpět.«

(red.)

MARTINŮ VE SVĚTĚ

NDR: Sächsische Zeitung, Drážďany 24. 5. 1988

SRŠÍCÍ ŽIVOTNOST, INTENZIVNÍ VÁŠNIVOST
Jiří Bělohávek dirigoval Drážďanskou filharmonii

Drážďanská filharmonie nabídlá hned první den festivalu v Pa-láci kultury na svém 6. mimořádném koncertu velmi zajímavý program. Hostující dirigent z ČSSR, Jiří Bělohávek, řídil večer úspěšným, ale velmi zřetelným gestem a přivedl tak filharmoni-ky k výrazově silnému a životnému výkonu. Na začátku zazněl zřejmě nejslavnější a nejvýznamnější houslový koncert — totiž Ludwig van Beethovena D dur, op. 61, s Magdalenou Rezlero-vou z PLR.

Symfonie číslo 1 Bohuslava Martinů přinesla velký objev. Ja-ká překrásná hudba tohoto významného, u nás velmi málo zná-mého českého skladatele! Za angažovaného a citlivého řízení Ji-řího Bělohávka našla obzvláště účinné vyznění. Melodické bo-hatství této mimořádně variabilní a bohaté instrumentované, ryt-micky půvabné hudby nadsáhlo právě tak jako sršící životnost, ba explozivita na jedné straně a intenzivní vášnivost bez nadsa-zeného patosu obrazující niternost na straně druhé. Za úspěch večera patří dík z velké části řízení a interpretační pohotovosti Jiřího Bělohávka, ale i muzikantské radosti a nadšení filhar-moniků.

Ines Köhnig

Francie: *Le Monde*, Paříž 8. 3. 1988

JANÁČEK A MARTINŮ V PROVEDENÍ ČESKÉ FILHARMONIE

Pokud jde o Symfonické fantazie Bohuslava Martinů, je to je-ho symfonie poslední, zřídka hraná. Věnovaná Charlesu Muncho-vi k 65. výročí založení Bostonského symfonického orchestru a dokončena ve Francii v roce 1953. Jako u Janáčka, i zde se krá-sa života prolíná s jeho tragikou. Jednou se tato symfonie bude hrát stejně často jako symfonie Beethovenovy a Mahlerovy.

Jacques Longchamp

Čtenáři, abyste mohli Poličky

Paris 22./10.1938.

Vážený pane,

Stýkáte jste s jistou osobou jménem Oldřichem
tímto osobou již se setkalý v mém domě, stýkáte
s osobou jménem Polička a zřejmě na nějakém
postavení v učebním ústavu na Váše občanské věci a
prodeje a když jsem najednou svého osobně se se Vám
obavil musel jsem rozhodnout.

Vám a všem kteří pracovali v Vámi v této věci
a Vám i učení jménem Polička dle svého postavení
musel jsem rozhodnout v této věci. Když jsem
rozhodl, že jsem se setkal s osobou jménem k tomu
Shrnuto tedy již je rozhodnutím na místě.

Vám všem děkuji a Polička děkuje

B. Martinů
hudební skladatel.

Faksimile dopisu Bohuslava Martinů starostovi města Poličky Eduardu Vencovskému z 22. října 1938

Ze vzpomínek prof. Eduarda Vencovského
STALO SE PŘED PŮLSTOLETÍM V POLIČCE...

Od oněch událostí, kdy Poličkou procházely hraniční zátarasy
z ostatních držav, už uplynulo víc než padesát let. Mnohým však
tyto okamžiky ze sklonku třicátých let dosud nevymizely z pa-
měti. Pochopitelně, tehdy nebyla situace jednoduchá...

Jedním z mnoha, kteří tehdy prožívali osud násilně rozdělené
Poličky, byl také její tehdejší starosta Eduard Vencovský.
Jeho vyprávění jsme zachytili na sklonku roku 1988 nejen jako
vzpomínku, ale i jako memento.

Memento, aby se již neopakovaly události, o nichž psal 22. říj-
na 1938 z daleké Paříže domů i Bohuslav Martinů. Dopis, adre-
sovaný starostovi města Poličky Vencovskému, vlastně patřil
všem jeho vzdáleným krajanům. Berme tedy jeho nyníjší zve-
řejnění jako vzpomínku i varování zároveň. Protože síla, ať pra-
mení kdekoliv, je ničivá. Inter arma silent Musae...

REDAKCE

TEXT DOPISU BOHUSLAVA MARTINŮ STAROSTOVI MĚSTA POLIČKY EDUARDU VENCOVSKÉMU

Panu ob. starostovi města Poličky.

Paris 22./10. 1938.

Vážený pane,

chápete jistě, s jakou úzkostí jsem sledoval vývoj událostí,
jež se odehrávaly v mém rodném, drahém a českém městě Poličce
a dovoďte mi, abych Vám poděkoval z celého srdce za Vaše obě-
tavé úsilí a práci a abych Vám vyjádřil svoji radost, že se Vám
zdařilo naše město zachránit.

Vám a všem, kteří pracovali s Vámi a kteří trpěli s Vámi, ce-
lému městu Poličce tlumočíte prosím moji radost a upřímné po-
zdravy od jejího rodáka, který žije vzdálen, ale který se stále
a s radostí vrací k tomu drahému kraji, jenž je nejkrásnější na
světě.

Vám všem díky a Poličce zdari!

B. Martinů
hudební skladatel.

(uveřejněno poprvé s drobnými pravopisnými opravami)

OBSAZENÍ MĚSTA POLÍČKY V ROCE 1938

Koncem září 1938, krátce potom, kdy byla 23. t. m. provedena všeobecná mobilizace a kdy celý náš národ se odhodlaně chystal k válce proti hitlerovskému Německu, byl nám vnucen hanebnou zradou spojenců mnichovský diktát z 29. září, podepsaný Hitlerem, Daladierem, Mussolinim a Chamberlainem. V následujících dnech pak utrpení našeho národa vyvrcholilo.

V den mobilizace jsem byl v pozdních večerních hodinách na náměstí, kde bylo shromážděno množství lidí, živě a rozhorleně hovořících. Obchody byly otevřeny jako za blízho dne, všude plno ruchu a pobíhání. Do mé kanceláře na radnici přicházeli za mnou ještě v ten večer se rozloučit moji známí a přátelé, kteří byli povoláni do zbraně. Dobře si vzpomínám na přítele Půlpána, který stál ve dveřích kanceláře a trpce mluvil o tom, že se snad vidíme naposledy. Někteří mně dávali do ochrany své rodinné členy. Byly to pohnuté chvíle — na ně nelze zapomenout.

Narukovat museli nejen měsíční úředníci, vedoucí tajemník Freiman a stavitel Brynda, ale také členové policie.

Koncem září se konal na tržišti odvod povozů a koní. Komisař Novák z Okresního úřadu byl členem odvodní komise. Jeho stanovisko k německým majitelům z okolních obcí našeho okresu bylo jednoznačné: »Nejdříve koně a povozy jejich a teprve potom od našich lidí.« — Měl zajisté pravdu, když toto tvrdil a když říkal, že »všechno to, co se teď děje, zavínili Němci, ať tedy nesou následky«.

V gymnáziu byla narychlo zřízena polní vojenská nemocnice, byly upraveny některé učební místnosti; na zahradě měl být na rychlo vybudován letecký kryt.

Dnem 1. října započalo podle mnichovské dohody o odstoupení sudetoněmeckého území našeho státu vyklizení a obsazování pěti pásem. U nás jsme uvažovali, co bude s našim německým okolím a hlavně se Svitavami. Tehdy nás ani ve snu nenapadlo, že by mohlo být také naše město ohroženo.

Vzpomínám si, že mi telefonoval z litomyšlského městského úřadu snad dr. Josephy, že prý Poličce hrozí okupace německým vojskem v pátem pásmu jako snad i v Litomyšli. Nebral jsem to upozornění příliš vážně a domníval jsem se, že v Litomyšli byli spádem události příliš vyděšeni. Zejména proto, že v ten den jsem hovořil s hejtmánem dr. Žižkou, který mě přesvědčil, že není vůbec třeba brát v úvahu výstrahu Litomyšle, a to proto, že se do našeho města z okolí stahují zástupy obilí a že jistě by se tak nedělo, kdyby mělo být město zabráno. Později se ukázalo, že Litomyšl měla jen zčásti pravdu. Ale odkud se oni dověděli

tu zprávu ještě dřív, než byla oznámena v rádiu, jsem se ani později nedověděl.

V plném přesvědčení, že nám naprosto nic nehrozí, a ve snaze zachytit pro naše město nějaký výrobní podnik z odstoupeného území, jeli jsme 6. října do Prahy získat potřebné informace. Na ředitelství Tabákové režeie jsme jednali o možnosti přenést strojní zařízení svílauské tabákové továrny k nám do Poličky. Ale jednání bylo negativní.

Ten den jsem byl na ministerstvu zahraničí u vrchního rady Brabce, abych se dověděl, zda je mu známo, co bude se svítavským okresem a německými obcemi našeho okresu. Z jeho odpovědi jsem zjistil, že město Polička není ohroženo a že ve Svítavách se bude asi hlasovat podle § 4 textu tzv. mnichovské dohody. Byl jsem jako všichni u nás úplně jist, že Polička je mimo jakékoli nebezpečí, a nechápal jsem, proč mi to zvlášť zdůrazňoval. Proto jsem se znovu p. rady dotazoval, co o tom ví. Celkem jsem se od něho nedověděl nic.

Na zpáteční cestě z Prahy jsme potkávali přeplněná nákladní auta s různým nábytkem, peřinami a vším možným domácím zařízením, s dětmi a dospělými, kteří se nakvap stěhovali už z obsazených území. Jak jsme je litovali!

V Poličce nás však čekalo nepředstavitelně děsivé překvapení: Polička prý bude obsazena! — Kdo vám to říkal? Před chvílí jsem byl na ministerstvu zahraničí a nic o tom nevěděli. Jedná se asi o omyl. — Celé naše město bylo vyděšeno.

A opravdu, zanedlouho jsem sám z rozhlasu zaslechl tu nešťastnou zprávu. Odešel jsem hned na okresní úřad k hejtmánu dr. Žižkovi. Vcelku nic nevěděl, než to, co hlásil rozhlas. Na můj okamžitý telefonický dotaz mi sdělilo ministerstvo zahraničí, že Polička bude zabrána v posledním pátem pásmu. Ještě ten den jsem telefonoval senátoru Rohlenovi do Chocně, co o tom ví. Sdělil mi, že krátce před tím jednal s ministerstvem zahraničí a dověděl se, že Polička bude zabrána jen zčásti, demarkační čára prý jde na generální mapě přes Poličku. Ostatně prý dostaneme mapu poslem z Litomyšle, kde vše bude označeno. Z Litomyšle se nato dovídám, že tam posel z ministerstva dosud nebyl a že prý přijde později, až snad po půlnoci.

Čekali jsme posla na okresním úřadě. Chodba byla plná lidí, kteří dychtivě očekávali přesnější zprávu. Hlavně chtěli vědět, co z Poličky bude zabráno. Do půlnoci však (a ani po půlnoci) nikdo z Litomyšle s mapou nepřišel a v Litomyšli o něm zatím nic nevěděli. Rozhodl jsem se, že budu znovu telefonovat na ministerstvo zahraničí. Určil jsem termín do třetí hodiny ráno proto, že by do té doby mohl přijet posel s přesnými informacemi a mapou. Přesně ve tři hodiny jsem volal ministerstvo. Ale ne-

dověděl jsem se celkem nic podrobnějšího o tom, jak půjde Polickou demarkační čára, jenom to, že podrobnosti teprve dostaneme.

Na okresním úřadě jsem zůstal s několika známými do šesti hodin ráno. Posel s bližšími zprávami do té doby nepřišel. Po osmé hodině téhož dne — to už byl pátek 7. října — byla v rozhlase několikrát opakována zpráva o poslední etapě postoupené Sudetům. Od okresního hejtmána dr. Žižky jsem se dověděl, že byl povolán 6. října do Litomyšle na okresní úřad, kde se měli sejit hejtmani těch východočeských okresů, které byly postizeny německou okupací. Posel z ministerstva zahraničí přijel až k ránu 7. října; přivezl generální mapu, na níž byla Polička vyznačena jen kroužkem, přes který šla červeně označená demarkační čára. Nemohli jsme proto dobře zjistit, jak daleko bude Polička zabrána, zdálo se nám pravděpodobně, že jen západní část města zůstane volná.

Pokud se týče východní části polického okresu, kde byly německé obce patřící do svitavské německé enklávy, tam byla demarkační čára zřetelná, poněvadž sledovala katastrální hranice německých obcí (tj. tehdejší Limberk, Modřec, Jedlová, Stašov a Bann).

V ty dny přicházely neblahé zprávy o řádění ordnerů v obsazených územích, o hrubém násilí, bití a vraždění. Odtamtud se naši lidé narychlo stěhovali do vnitrozemí se vším, co bylo možno odnáhnout.

Na městském úřadě zůstalo jen několik lidí: Faltus, Vorlíček, Erbes, Neudert, Grundloch. Vedoucí úřední tajemník Freiman, stavitel Brynda a někteří jiní zaměstnanci byli na vojně. Dvě mě kanceláře se celý den nezavřely. Přicházeli lidé se vším možným. A hlavně se ptají: »Máme se stěhovat? Dostaneme podporu, když muž je na vojně? a Co bude zabráno?, Jak si počínají Němci a ordneri?« Také venku cestou domů mě téměř na každém kroku lidé zastavují s podobnými otázkami. Odpovídám podle svého svědomí a radím všude: »Nestěhujte se, zůstávejte na svých místech a neopouštějte své domovy a majetek.« — Mnozí skutečně poslechli, někteří se však odstěhovali hodně daleko, do Chrudimě nebo do Pardubic.

Nejhorší při tom stěhování bylo to, že po slunném a teplém počasí přišel trvalý déšť a mnohým zmokl náklad peřin, pokrývek a různého domácího nářadí a nábytku.

Za takových skutečností probíhaly kritické dny 7., 8. a 9. října. Z městské rady zůstalo ve městě jen několik členů, takže na svolání radové schůze nebylo ani pomýšlení. Kdo mi zůstal ze členů rady věrným až do posledních chvil, byl můj druhý náměstek, předseda komunistické strany Jan Jílek. Z ostatních mých

přátel a známých tu nebyl téměř nikdo. V těchto těžkých dnech, které jsme ve dne i v noci prožívali v zoufalé beznaději z bezprávné nacistické okupace, jsem se rozhodl s ohledem na tehdejší politickou situaci poslat prezidentu USA Roosweltovi telegram se žádostí o pomoc.

Telegram měl toto stručné znění: Prezidentu Spojených států severoamerických Franklinu Delano Roosweltovi. Zachraňte 6000 Čechů tvořících město Poličku v ČSR před násilnou okupací německým vojskem. Starosta města.

Telegram přeložil do angličtiny Boleslav Martinů.

Za několik dní jsem se dověděl, že ministerstvo zahraničí zpočátku odepřelo telegram do Spojených států odeslat, ale přece jen tam došel, jak o tom svědčily zahraniční noviny, které přinesly o Poličce delší i kratší referáty, ba dokonce i fotografie. Jedny noviny až z Nového Zélandu mi poslal na ukázkou pan Zámečník.

Velmi ožehavým problémem ve městě v těch dnech byla bezpečnost osobní i majetková. Naše policie i četnictvo bylo narušeno, rovněž mnozí naši občané, kteří by přicházeli v úvahu a kteří by byli ochotni k noční ochraně službě.

Tehdy se mi do myslí stále vtrála představa, že by do opustěných domů mohli vniknout zdivočelí ordneri a hitlerovskou protičeskou propagandou zfanatizovaní Němci z Limberka a Jedlové a vykrást, co by se dalo. Že by toho byli schopni, to se později ukázalo, když vyloupili muniční továrnu a vyrabovali tam soukromé byty zaměstnanců.

Polička se v těch dnech stala po zprávách v rádiu a denním tisku středem pozornosti. Do mé kanceláře přicházelo mnoho lidí z našeho města, z blízkého i vzdáleného okolí, aby si prohlédli mapu se zakreslenou demarkační linií a pohovořili, co z polického okresu bude okupováno a jaká bude situace ve městě, když ho opustila více než jedna třetina občanů.

Nejzávažnější návštěvou byl od soboty 8. října dr. Jan Blahoslav Kozák, tehdy poslanec za pardubickou župu. Znal jsem ho dlouhá léta jako univerzitního profesora filozofie na Karlově univerzitě, oddaného Masarykova žáka a autora několika vědeckých spisů. Jako poslanec několikrát přednášel u nás v Poličce o naší vnitřní politice a světové situaci. Profesor Kozák dobře věděl, v jaké situaci se Polička nachází, dodával mi posily a naděje v lepší dobu. Hovořil o mnichovské zradě, o jejích důsledcích a jasně se pamatují, jak kritizoval Chamberlainova slova o zachování míru, když bylo obětováno Československo, i o tom, že není konec střeoevropské krize, ale počátek velké a hrozné války velkých národů. Pamatují si, že dr. J. B. Kozák měl pro nás povzbuzující slova s přáním síly a odvahy do příštích dnů okupa-

ce i dalších hluboce vážných událostí, které on předvídal. V neděli 9. října odpoledne jsem chvíli hovořil na poličském náměstí o situaci v městě se sociálně demokratickým poslancem Laušmanem.

Ve dnech před okupací jsme se z ministerstva zahraničí dověděli o Mezinárodním výboru, který byl ustaven podle § 6 textu mnichovské dohody. Ten měl sledovat současně události a hlavně dbát nad postupem okupace a konečným vymezení hranic podle zmíněné dohody. Pro členy tohoto výboru bylo sepsáno krátké poučení ve formě memoranda o národnostních, sociálních a hospodářských poměrech Poličky podle Masarykova náučného slovníku. Kromě toho byla uvedena stručná historie města, počet obyvatel české a německé národnosti podle sčítání lidu z roku 1910, 1921 a 1930. Podle toho bylo možno zjistit, že Polička byla odedávna veskrze české město a Němci tvořili jen necelá dvě procenta. Memorandum bylo opatřeno mapou, v níž byla zakreslena demarkační čára i národnostní hranice. Mapu fotograficky rozmnožil fotograf Leeder. Znění memoranda do angličtiny přeložil dr. J. B. Kozák během svého krátkého pobytu u nás. Bylo také přeloženo do francouzštiny, italštiny a němčiny. Memoranda byla předána ministerstvu zahraničí a odtud leteckou poštou Mezinárodnímu výboru v Berlíně a našemu ministru Chvalkovskému. Memoranda jsme také zaslali německému, italskému, francouzskému a anglickému velvyslanci do Prahy.

O něco později po uvolnění vnitřního města, když už fungoval náš okresní úřad v místnostech staré spořitelny (nynější budova MěstNV), neboť budova okresního úřadu byla tehdy obsazena německým vojskem, přijel do Poličky anglický důstojník, major v civilu, delegovaný zmíněným mezinárodním výborem. Informovali jsme jej o poměrech u nás, zejména národnostních, a věnovali jsme mu mapu poličského okresu se zakreslenou národnostní hranicí. Později jsme se dověděli, že projednal záležitost našeho města s okupační armádou a dokázal, že Polička byla podle znění mnichovské dohody obsazena neoprávněně.

V kalném pondělním ránu 10. října Poličští s hrůzou očekávali, co přinesou příští hodiny.

Ve dvě hodiny odpoledne přijela ze Svitav přes německou Květnou a Limberk (dnešní Pomezí) německá armáda. Zatímco tam všude byly domy vyzdobeny nacistickými prapory a vojáci byli nadšeně pozdravováni zdviženými pravicemi, v Poličce nebyly žádné prapory, žádní lidé a ovšem žádné povolávání slávy, ani stisky rukou, ani květiny. Vojáci své obnůně vozy a auta seřadili pod jižní stranou radnice. Jejich velitel major Finck (to jméno jsem se dozvěděl až následující den) mi hlásil, že obsazuje město, určil uzavírací 21. hodinu a kurs jedné marky k na-

ším deseti korunám. Odpověděl jsem mu česky, že jeho sdělení беру na vědomí, ale že současně protestuji proti bezprávnému obsazení naprosto českého města.

Nato jsme odešli do kanceláře osady města Poličky (dnešní MěstNV), kde byl stanoven rozsah okupace města. V okupaci zůstane celé město až na Dolní předměstí. Na silničních přechodech mezi obsazenou a volnou částí města budou stát vojenské hlídky. Major Finck byl zřejmě už předem informován o situaci města kapitánem Bittnerem, který pocházel ze Stašova a město dokonale znal. Vrátil jsem se osamocen na schodiště před vchodem do radnice, abych sdělil již velkému zástupu našich občanů, shromážděných na náměstí, co mi sdělil velitel okupační armády a co od nás požaduje. Připojil jsem velmi naléhavou prosbu o zachování naprostého klidu a výzvu pro pochopení vážnosti situace, ve které jsme se ocitli, a nezavdávali Němcům příčinu k odvetě.

Později odpoledne okupační jednotka v čele se vzlýčenou nacistickou vlajkou odjela z náměstí Riegrovou ulicí k divadlu a po nábřeží do prostoru kolem okresního úřadu.

Na chodnicích v Riegrově ulici stály skupinky našich lidí. Mezi nimi se pohybovali ordneři a surově s fackami shazovali pokrývky z hlavy těm, kteří je zatím nesmekli před nacistickou vlajkou.

Od pondělního odpoledne už stály německé ozbrojené hlídky na přechodech mezi obsazenou a volnou částí města. Ty bylo u divadla, u dnešního Centropenu a na přechodu do pivovaru. Na těch místech docházelo v ten den i v následujících k častým konfliktům mezi našimi lidmi a vojenskou hlídkou. Někdo prošel z volné části města do obsazené, ale při zpáteční cestě ho hlídka nechtěla propustit. Proto se začaly vydávat propustky; v úterý je vydávali Němci na předtištěném formuláři a podepsal je ortskommandant major Finck.

Druhý den 12. října brzy ráno jsme zjistili, že Němci vyklidili vnitřní město, hlídky na přechodech zmizely a jediné zůstaly na cestě k pivovaru a u Tmějova hostince. Němci podrželi v okupaci silnici z muniční továrny kolem rybníka a celé Horní předměstí, kudy vedla silnice přes německé obce do Svitav. V okupaci zůstala celá obytná čtvrť za rybníkem, kde byl evangelický kostel, školy, gymnázium a budova okresního úřadu.

V ten den přišly k naší velké radosti naše vojenské jednotky ze Skutče, aby obsadily uvolněné město a udržovaly klid a pořádek.

Přístup na valy od Tmějova hostince (nynější Veterinární služba) byl zražen svinutým ostnatým drátem a výstražnou tabulkou »Halt! Demarkationslinie!«. Stejně tak cesta z městské fort-

ny ke gymnáziu na mostě přes rybníční přítok, takže přístup ke gymnáziu a ke školám byl možný na přechodu u Tmějova hostince. Později byl uvolněn přístup ke školám na silničním přechodu ke Korouhvi.

Do škol děti začaly chodit od 11. října, do gymnázia teprve od 17. října. Bylo totiž nutno napřed získat souhlas pro návštěvu gymnázia od velitele okupační jednotky.

Poměry ve vnitřním městě se poněkud uklidnily, i když setrvaly trapné potíže ve styku mezi zabranou částí města a uvolněnou. Tento stav zůstal až do 24. listopadu. Na okupovaném území Němci kradli všecko, co se dalo odnést, co nebylo možné odnést, roztloukli.

V těch dnech okupace, když jsme žili téměř v stálém napětí, přece jen jsme prožívali šťastné okamžiky, když jsme dostávali blahopřejné dopisy k uvolnění města. Mé nejvíce potěšil dopis od Bohuslava Martinů z Paříže; mimo jiné mi píše nesmírně krásné řádky o svém vřelém citovém vztahu k rodnému městu a kraji.

(V Poličce, 11. listopadu 1988)

EDUARD VENCOVSKÝ

Z PRAŽSKÉHO KLUBU SBM

V podvečer 5. května 1988 sešli se členové SBM a jejich hosté ve výstavní síni pražského Divadla hudby ke svému klubovému posezení. Hudební úvod obstaral tentokrát klavírista Tomáš Víšek, který zahrál Bachovu Fantazii a Fugu a čtyři části z klavírní suity od Hannse Eislera. Tento program volil proto, že v druhé polovině června odjel na bachovskou soutěž do Lipska.

Po ukončení hudebního programu vypravěl dr. Jaroslav Mihule o svém čtrnáctidenním pobytu ve Francii (jeden den v Paříži, pak Toulouse a odtud výlety do Carcassonu, Perpignanu a Andorry). Informoval také o festivalu české hudby v Kostinici ve dnech 13. 8.—4. 9. 1988.

Přítomní pak vyslechli některé informace o chystaných akcích v rámci Pětiletí B. Martinů a A. Dvořáka, zejména o vznikající soše B. Martinů od zasloužilého umělce Milana Knoblocha (v úzké spolupráci se členem naší Společnosti René Slezákem, který pečuje o správné vyjádření osobnosti Martinů).

Dne 2. června 1988 se uskutečnilo poslední setkání věrných návštěvníků klubu s předsedou SBM prof. dr. Václavem Holzknechtem před jeho pozdější náhlou smrtí. U klavíru zasedl zasloužilý umělec Alfréd Holeček, u violoncella Martin Škampa. Zahráli 2. sonátu od B. Martinů. Zaslouženě měli velký úspěch. Mistr Holeček potom vypravěl o Janu Kubeříkovi a Václavu Přihodovi, s nimiž cestoval a hrál. Dr. Holzknecht se ve svém vystoupení zmínil o více než dvacetiletém zápase s představiteli různých institucí o opětovné pojmenování LŠU v Poličce jménem Bohuslava Martinů. Konečně se to podařilo!

Přítomní pak vyslechli informace o cenách SBM udělených vítězům soutěže LŠU a Heranovy soutěže v Ústí nad Orlicí, dále o připravovaných programech na Přehlídce českého koncertního umění, věnované zejména hudbě Dvořákové a B. Martinů.

V pražském Klubu Martinů jsme se opět v hojném počtu sešli 6. října 1988. Hned úvodem jsme vzpomněli na nenahraditelného a milovaného předsedu dr. Václava Holzknechta, který nás v srpnu navždy opustil (vzpomínkový večer se pak uskutečnil v pražském Divadle hudby 28. října, připravil ho dr. Tomáš Hejzlar).

Ocenili jsme také pěkné provedení opery Ženitba, kterou 2. 10. 1988 v pražském Divadle na Vinohradech předvedl operní soubor Státního divadla Zdeňka Nejedlého z Ústí nad Labem. Inscenace totiž v prvním ročníku Operní žatvy získala spolu s akovkou Otmara Máchy Polapeně nevěra první místo a byla tak zařazena do programu Přehlídky českého koncertního umění. Někteří členové SBM se tohoto představení zúčastnili.

Člen SBM René Slezák pak informoval o vzniku souboru B. Martinů pro Poličku. Přítomní se rovněž dověděli o letošním festivalu Trutnovský podzim, kde hned v úvodních koncertech Komorního orchestru B. Martinů zazněly také Mistrovny skladby — Serenáda č. 2 a Sextet. Zahájení se zúčastnil i národní umělec Josef Páleníček, předseda Nadace B. Martinů při Českém hudebním fondu, a dramaturg trutnovského festivalu dr. Ladislav Šíp.

Přítomní byli dále upozorněni, že v Národním divadle se připravují dvě premiéry z díla B. Martinů. Na prosinec 1968 byla zařazena opera Dvakrát Alexandr a v dubnu 1969 má být uvedena Julietta.

(ml)

ZŮSTALY HEZKĚ VZPOMÍNKY

Šestý ročník Putování za studánkami se uskutečnil 28. května 1968. V policešské IŠU jsme dopoledne navštívili koncert z děl Bohuslava Martinů; zazněl tu cyklus klavírních skladeb Vánoce a dvě Pastorely pro violoncello a klavír.

V kulturním pořadu ve Vlčkově jsme téhož dne dopoledne nejdivě vyslechli vystoupení mužského pěveckého sboru Vlastimil z Litomyšle se sborníkem Otakarem Karlíkem (na programu Foerster, Janáček, Smetana, Dvořák, Vachl), pak se představil Pražský studentský orchestr pod vedením Vlasty Škampové; poctěšil Suiťou pro smyčce L. Janáčka, Nokturnem J. Míhule a samozřejmě i díly B. Martinů (Posvícení a Partita pro smyčce). Úspěch byl upřímný a zasloužený. Turisticky zdatní návštěvníci se pak vydali k lesní Mácově studánce, kde znovu zazpíval sbor Vlastimil.

Po návratu do Vlčkova a po osvěžení (nechyběly ani již tradičně výborné koláčky) probíhal další program: dechovou hudbu SK ROH z Litomyšle vystřídal litomyšský dětský divadelní soubor »Vitamin S« s hrou Jak se prodává nevěsta. Je to jakási parodie na Smetanovu Prodanou nevěstu, což mělo velký úspěch.

Večer jsme navštívili výstavu malíře Bohdana Kopeckého a zhlédli film »Svět Bohdana Kopeckého« (režisér J. Šikl) z roku 1964. Následovala beseda s umělcem, která přispěla k pochope- ní vystavených obrazů.

Druhý den jsme v Policece kromě hrobu B. Martinů navštívili i další pamětihodnosti tohoto města pod jakubskou věží.

Nádhernou krajinou jsme pak jeli do Třebíče (zde navštívili baziliku sv. Prokopa) a pokračovali ve směru Jaroměřice nad Rokýtnou. Někteří tu odešli k hrobu básníka Otakara Březiny, jiní do zámku, známého bohatou hudební historií. Dalším cílem byla Nová Říše s překrásným kostelem sv. Petra a Pavla. Zde

nás očekával tajemník ČHS dr. Stanislav Tesáň, aby nás provedl místními pamětihodnostmi. Na varhany zde zaimprovizoval místní regenschor, bratr již zemřelého brněnského skladatele Jana Nováka, žák Bohuslava Martinů. Tak jsme se poeticky rozloučili nejen s Novou Říší, ale s celou Českomoravskou vrchovinou. Opět nám zůstaly překrásné zážitky...

Dr. MARIE LAUSCHMANNOVÁ

VIVAT TRUTNOVSKÝ PODZIM

Trutnovský podzim 1968 byl zahájen v pátek 23. září v Národním domě Domu kultury ROH. Koncertu předcházela vernisáž výstavy, jež — jako obvykle — tento festival provázela. Tentokrát byly pod názvem »Hudba a plastika« vystaveny sochy a plakety ze sbírky náchodského muzea. Mohli jsme tu mj. vidět bustu Bohuslava Martinů a též plaketu našeho Mistra, dílo výtvarníka Jiřiho Prádera, dále skicu portrétu dr. Václava Holzknechta a další práce. Po úvodních slovech Jindřicha Roubíčka z Náchoda zazněly na vernisáži tři barokní skladby pro flétnu a cembalo (Händel, Hasse, Quantz) a výběr verzů národního umělce Vladimíra Holana z jeho sbírky Mozartiana.

Vlastní zahajovací koncert za přítomnosti národního umělce Josefa Paleníčka uvedl dr. Ladislav Šíp, místopředseda a dramaturg festivalu. Poukázal na krásu hudby Bohuslava Martinů a zdůraznil potřebu interpretačního rozhojnění skladeb tohoto Mistra v období let 1989 a 1990, kdy oslavíme sté výročí jeho narození.

Na koncertu vystoupil Komorní orchestr B. Martinů z Brna, který v prvé polovině přednesl skladby J. V. Stamice, P. J. Vejvanovského, W. A. Mozarta a J. K. Nerudy. Po přestávce zazněla díla B. Martinů: Serenáda č. 2 a Sextet pro smyčce. Obě skladby strhly posluchače k neutuchajícím ovacím, za něž se orchestr odvděčil v předavcích Boccheriniho Menuetem a Rondem H. Purcella.

V programu Trutnovského podzimu byly zařazeny i další skladby B. Martinů: Sonáta pro housle a klavír č. 2 (I. Suk a J. Hála), Sonáta pro flétnu a klavír (L. Svárovský a V. Hájková) a Toccata e due canzoni (Kazuka Nagatomi a Komorní filharmonie Pardubice).

Dr. MARIE LAUSCHMANNOVÁ

SNOVÁ FANTASMAGORIE ANEB KAFKOVSKÁ VIZE

(o Julietě Bohuslava Martinů)

Nové vedení opery Slovenského národního divadla v Bratislavě stihlo udělat v dramaturgickém plánu na divadelní sezónu 1938/39 jedinou změnu — změnu však velmi vítanou. Do programu SND totiž bylo zařazeno jedno z vrcholných děl Bohuslava Martinů, jeho snová opera Julietta aneb Sndť. To pochopitelně operní kolektiv SND postavilo před náročnou uměleckou úlohu, neboť — jak známo — toto dílo vyžaduje od svých interpretů maximální pěvecké i herecké výkony, což platí i o složce výtvarné a v neposlední řadě i režijní.

Před nesnadný úkol realizace opery byl postaven dirigent opery Slovenského národního divadla zasloužilý umělec Viktor Málek. Také on si v rozhovoru, který uvádíme, uvědomuje specifčnost této inscenace...

● Jaký je Váš vztah k tvorbě významného českého skladatele světového významu?

● »V obvyklé školní písance s poznámkami a úvahami hudebního skladatele Bohuslava Martinů můžeme číst větu: »Poezii nelze »přeložit« do prózy — ani hudbu vyjádřit slovy.« Je to jákési memento pro ty, kteří o hudbě píší anebo ji analyzují. Já sám chci vyjádřit svůj obdiv k velkému hudebnímu skladateli způsobem mně nejbližším — přibližuji lidem jeho hudbu...«

● Patříte k propagátorům skladatelova odkazu; která jeho díla jste už dirigoval?

● »V opeře Slovenského národního divadla jsem dosud hudebně připravil Veselohru na mostě, Ženitbu a Řecké pašije. Nyntedy připravuji již čtvrtou operu B. Martinů. Jistě to nebude úkol tak docela jednoduchý, vždyť si uvědomuji, že skladatel věnoval partituru tohoto díla nikomu menšímu, než vynikajícímu českému dirigentovi Václavu Talichovi, který se stal vedoucí osobností při premiéře opery 16. března 1938. Od té doby se v Praze i jinde této snové opery ujal několik dalších dirigentů, a to nejen českých. Ale mně půjde o to, abychom při naší inscenaci nezapomněli na skvělého Václava Talicha, který měl velký podíl na rozvoji novodobého hudebního života i u nás v Bratislavě. A tak nastudováním vlastně vzdáváme hold nejen skladateli samotnému, jehož dvojí výročí si v blízké době připomeneme, ale i Talichovi, jehož odkaz jakožto skvělého dirigenta má v bratislavském kulturním povědomí stále dobrý zvuk.«

● Znamená to tedy, že chcete navázat na nejlepší tradice minulosti?

● »Nejen navázat, ale také je aktualizovat. Vždyť sám děj této opery také nikdy nebyl ukončen. Jak píše sám skladatel, »děj není ukončen, stále pokračuje. Je to jen sen...«

● Z Vašich dosavadních odpovědí je zřejmé, že Vaše vědomosti o skladatelově díle navazují na Vaše obsáhlé znalosti jeho životních postojů, jeho uměleckého kréda...

● »Bez toho by současný interpret díla kteréhokoliv autora neuspěl, je to zázemí vlastní práce. Vždyť dobře víme, že i Bohuslav Martinů byl všestranně nadaný, talentovaný a erudovaný člověk, který se nezajímal jen a jen o svou kompozici. Byl to skutečně avantgardní hudební skladatel. Hledal nové cesty, nové možnosti, neváhal experimentovat a nebál se ani rizika omylů a ztrát. Svou pozornost věnoval i prostým a zdánlivě jednoduchým věcem, které jsou blízké každému člověku. Výjimkou vlastně není ani opera Julietta. Vzpomeňme, že v úvodu svého klavírního výtahu této kompozice Martinů napsal: »Celá hra je zoufalým bojem o hledání něčeho stabilního, o co by se člověk mohl opřít: o konkrétnost, o pamět, o vědomí, jež je každým okamžikem podlamováno, převáděno do tragických situací, v nichž Michel bojuje o udržení vlastní stability, o udržení svého zdravotního rozumu. Podlehne-li, zůstane v tomto světě bez paměti, bez času, navždy...« To je hluboké filozofické zamyšlení, které bylo aktuální nejen v době, kdy Martinů operu na Neveuuxův literární námět komponoval, ale je to stejně aktuální i dnes, tedy po víc než půlstoletí. Proto k této opeře přistupuji s vědomím hluboké odpovědnosti nejen umělecké, ale i obsahové. Je to skutečný skvost nejen v české operní literatuře, ale v celé mezinárodně skladatelské tvorbě.«

● Už jsme si připomněli jméno nesmrtelného dirigenta Václava Talicha, který se na premiérovém uvedení podílel. Samozřejmě to však byl celý inscenátorský tým, který před jednapadesátí lety Juliettu v pražském Národním divadle poprvé ztvárnil. Uvědomuje si také kolektiv opery Slovenského národního divadla, že ruku v ruce s hudebním nastudováním musí k realizaci přistupovat i složka interpretační, režijní a jiné?

● »Tento problém nastoluje už samotná opera. Jaké zrcadlo nastavit divákovi, aby pochopil snovou atmosféru Julietty? To pražské uvedení z roku 1938, pod něž se podepsala trojice tvůrců Václav Talich — Jindřich Honzl — František Muzika, kteří viděli Juliettu přes zářivě se jiskřící a stále se měnící závoj básnické lehkosti a úsměvu, anebo to wiesbadenské provedení z ro-

ku 1959, přes něž Juliettu vnímáme jako černé, hrozivé a přítom fascinující kaťkovské drama, jež šokovalo i samotného skladaatele, který byl tomuto provedení přítomen?

Bohuslav Martinů byl zpočátku obklopen stejným světlem, jako Michel z Julietty, tedy světem plným lidí a liduprázdňným současně. Protože Martinů byl typem myslitele, řešil tuto svou životní úlohu celkem uvědoměle. Svou hudbou se snažil lidi kolem sebe oslovovat. Jako humanisticky myslící a citící umělec spatřoval své poslání v tom, aby s lidmi našel společný jazyk, a tím tedy i vzájemné porozumění. A to by sotva dokázal, kdyby lidem namísto úsměvu a básnického slova před oči předstírel bezvýchodné a děsivé drama. Z těchto hledisek tedy vycházíme v nové bratislavské inscenaci.»

● Kdo se bude na tomto bratislavském provedení podílet?

● »Můj dlouholetý spolupracovník, režisér Miroslav Fischer, s nímž jsme uvedli i Recké pašije, je znovu mým partnerem při inscenaci Julietty. Spolu s výtvarníkem Milanem Ferenčíkem připravili pojetí nové nadreality, variabilního prostoru a charakterů reálné — nereálných postav této opery. Kostýmy navrhla mladá hostující výtvarnice Ľubica Jarabková. Korepetitory jsou Miliada Synková a Peter Rebro, kteří budou hrát i koncertantní klavírní part v orchestru. Sboru nastudovala Katarína Bezáková. Překlad do slovenštiny realizoval Ján Štrasser. Mým asistentem je mladý dirigent Pavol Selecký.«

● A koho uvidíme a uslyšíme na jevišti Slovenského národního divadla?

● »Hlavní postavy vytvářejí Elena Holíčková a Eva Jenísová v roli Julietty, jako Michel se nám představí Miroslav Dvorský a hostující Juraj Ďurdiak.

Samozřejmě se na přípravě podíleli mnozí další umělci i techničtí pracovníci opery SND, jakož i orchestr a sbor opery SND. Dramaturgové dr. Jaroslav Blaho a Juraj Beneš spolu s vedením opery Slovenského národního divadla v čele s novým šéfem Máriánem Chudovským se snaží v komplikovaných pracovních podmínkách vytvořit dostatek prostoru k úspěšné realizaci tohoto náročného, ale mimořádně atraktivního titulu.«

● A to nejdůležitější nakonec: kdy se uskuteční premiéra?

● »Připravujeme ji na 4. a 6. března 1989. Pochopitelně se těšíme i na zájemce z Čech, tedy i z Vaší Společnosti Bohuslava Martinů!«

Rozhovor připravil dr. Tomáš Hejzlar

MARTINŮ ARIADNA ANEB CO JE ZA ZRCADLEM? (úvaha)

Člověk, který je z pravdy, není schopen ji vyjádřit; leda odkazem na oblast, kam nemůže dohlédnout, leda tušením, že je cosi za zrcadlem.

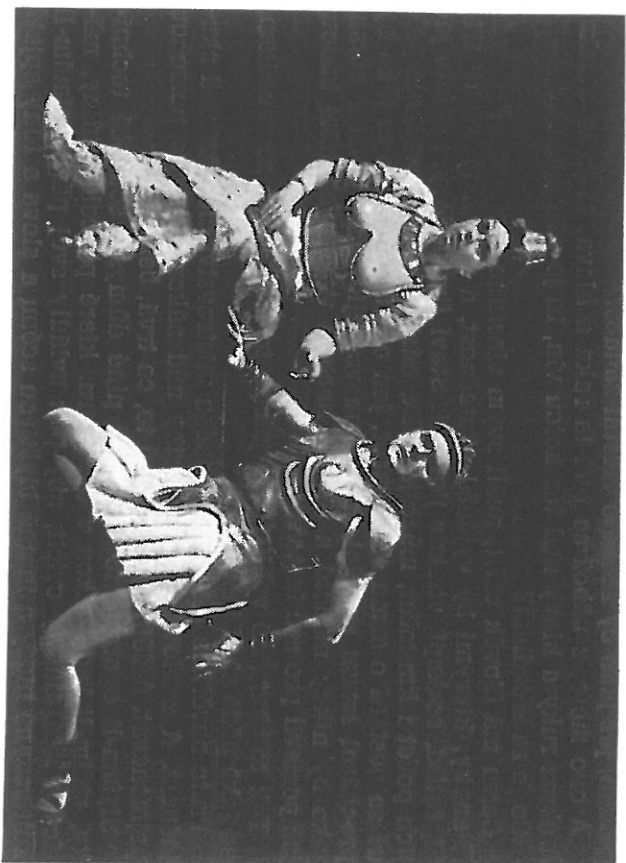
Podle očí téhož svědectví se ptával Bohuslav Martinů nedlouho před smrtí:

»Co je za zrcadlem?«

Nedlouho před smrtí napsal jednoaktovou operu Ariadna.

Je zde souvislost?

Ach ano, je to dílo sklonku dne. Nikoliv otázka. V akci se člověk neptá. Čin se však rodí z otázky. Tot' ona, jež zbývá, když dohořel, v jeho popeli. Co je za zrcadlem?

V nedávnou uvedenou inscenaci opery Bohuslava Martinů Ariadna na scéně pražského Národního divadla vystupují také sólisté opery Jiřina Marková (Ariadna) a zasloužilý umělec Jaroslav Souček (Théséus)

I kdybych nevěděl, že brzy nato zemřel, i kdybych sám pomalu necházel do bran staroby, poznal bych výjimečnost Ariadny na sdělení. Poznal bych ji po čistotě hudebního jazyka, jakým se skladatel vyjadřuje jediné ve chvíli výsostné.

Stavební kameny přícházejí ovšem stále z týchž lomů: byly použity už v předchozích konfliktech předchozích oper, ve sděleních lásky, naděje, úzkosti, rozhodnutí. Stále totéž. Člověk, který se plaví po černých vodách, přistane u neznámé země, pozná neznámou ženu, je s ní spjat a je od ní odloučen. Krátký záblesk, který to jejich setkání ozáří podivným mlhostnným světlem, plným žalu i radosti. Zápas, v němž jeden musí být poražen. A potom další pouť — pouť hladinou, která je bezbřehá.

Význam? Co je za zrcadlem?

Martinův Ariadna je však, na rozdíl od ostatních staveb, jak opuštěný pomník uprostřed pouště. Je jako maják na poslední výspě nad mořem, ukazatel směru na konci světa, jehož ruka mihá do prázdna. Strohá a krásná silueta, postava s hlavou zavinitou černým závojem, která by se rýsovala uprostřed horského sedla proti nebi, naplněnému až po sám vrch zapadajícím sluncem. Postava s rukou zalomenou, s tím slovy nevyjádřitelným gestem, jež jako by žehlalo vlastní zánubě.

A ono moře, z něhož se tyčí ta ruka a hlava, to je ta otázka. A obraz ruky a hlavy nad temnotou vln, to je už odpověď.

Co je za zrcadlem?

Čemu má člověk věřit, nežli svým vlastním institucím? Vytváří znaky, kterými by vyjádřil skutečnost, a potom ty znaky třídí, řetězí, seskupí, vtiskne jim řád. Staví jim budovy, zjišťuje jejich počet i kmitočet, může je dělit, násobit, umocňovat, ale pak už se nestará o samu skutečnost, jen o své znaky. Je to jako by procházel lesem zrcadel, která mu vracejí jenom vlastní obraz, jako by nikdy nemohl a už ani nechtěl vyjít z bludiště budov, jež postavil pro své instituce.

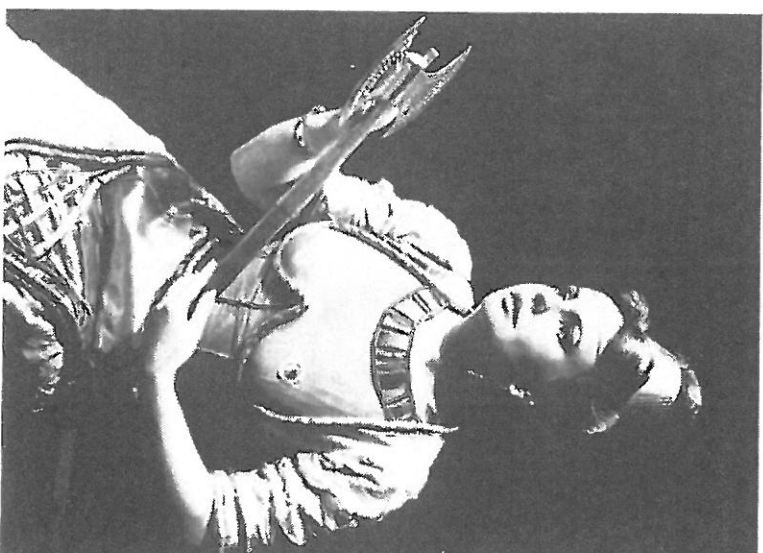
Tak to skutečně vyhlíží, ale jak se to má? Co je za zrcadlem, na jaké půdě stojí instituce?

Proto nevěříme těm, kteří kladou mistrovství člověka nad skutečnost. A znalosti zákonů hudby nad zákon toho, co nemohou pojmenovat. A dějiny znaků nad to, co trvá, bez dějin.

Slyším-li operní dílo v budově plné důmyslu soudobé techniky, vidím-li řady rukou v orchestru, které po celé hodiny, měsicí a léta musely cvičit, aby pak zvládly svůj part, vnímám-li kultivované hlasy a matně blyštivou scénu a slova a tóny spjaté v lahodě zákona, jemuž jsem se i já musel učit, abych mu porozuměl, pak nechvám pít, důmysl, ba ani ne zákon a nadání člověka, neboť to všechno mi připadá jako láva nesoucí poselství z hlubin; nutný důsledek pouť člověka po černé hladině za

neznámým cílem, překvapivé setkání s tou, o níž praví, že ji miluje, ale s níž se musí rozloučit dříve, nežli pozná, s kým se to setkal, vnitřní pláč odhodlaného člověka jako odpověď na to, co je za zrcadlem.

Umění jako průsečík instituce se skutečností. Láska jako skrytý symbol toho, co nelze pojmenovat. Povinnost jako cesta po neznámém moři. Loučení jako lítost nad tím, že nemohu dopovědět. Minotauros jako klíč k věčnému rozporu mezi životem a smrtí.

Premiéra nové inscenace opery Ariadna se uskutečnila 15. října 1987; v titulní roli se společně s národní umělkyní Janou Jonášovou střídá pěvkyně Jitka Mařková (na snímku)

Theseus, který chtěl přemoci Minotaura, byl přemožen ženou. Posléze přemohl ženu, zabil sám sebe, vydal se na moře, zmizel a už se nevrátil.

Kdo to byl Theseus, kdo Minotaurus, čím byla Ariadna? Kdo to z nich odjíždí a kdo zůstává? Aby pak někdy lkal nad věčným odjezdem? Kdo prohrál a kdo vítězí? Jaký to důmysl dramatu, v němž se vše točí a přitom trvá bez pohnutí!

Co je za zrcadlem?

Kdybych se doslova držel té paraboly, řekl bych, že pokus, abych to odhalil, mohu učinit.

Tu tedy já, jakmile vstoupím za zrcadlo a popatřím do míst, kde jsem sám sebe nazíral, vidím jen prázdné dřevě rámu. Zmizel můj obraz, zůstalo čisté vědomí. Tatam je grimasa, tvářnost, pohyby očí a rtů. Je tu jen úžas nad prolnutím dvojího světa: toho s mým obrazem a toho beze mne, kdy já vím o tom obojím. Či lépe: ono to ví, nechci-li zůstat rozštěpen.

Stává se, že instituce praská jak křehká skořápka a překvapení lidé počínají pod ní tušit obrys živočišna, který se v nich dosud nenarodil.

Stává se, že člověk se octne na samé hraně zrcadla, vida sám sebe a už nevidá, předtím, než je přijat rozhodnutím.

Stává se, že hlas náiku je výrazem radosti, neboť obojí splývá těm, kteří vstoupili do říše siluet.

Stává se, že z černých vln se vynoří postava Ariadny. Jako by žehнала obrazům za zrcadlem...

Dr. PETR HELBICH

O MARTINŮ DOMA A V CIZINĚ

● Jedním z posledních koncertů Pražského jara 1988 bylo vystoupení České filharmonie s hostujícím světově proslulým dirigentem Erichem Leinsdorfem. Na úvod večera řídil častý účastník našeho hudebního života 6. symfoni B. Martinů. Jak si všimli recenzenti, tlumočil Symfonické fantazie Leinsdorf objektivněji (proti našemu spontánnímu přístupu), jako by objasňoval samu strukturu partitury. Slovy V. Bora ji »cítí spíše jako šesť Rudé právo umělec m. j. řekl: »Šestá symfonie se mi zdá být mnohem dramatictější než všechna ostatní díla B. Martinů. Mám ji za nejtěžší, kterou kdy napsal. Je to vnitřní, hluboká a přitom citlivě zkázněná výpověď. Martinů mi byl osobně skutečně blízký a obdivoval jsem se jeho tvorbě.« Tato slova platila již době osobního přátelství obou umělců, do které patří i Leinsdorfem řízená premiéra 2. symfonie B. Martinů, psané pro Cleveland v roce 1943.

● Úspěšnou zvláštností večera na samém počátku Pražského jara 1988, při němž v Rytířském sále hrálo bulharské Trio pro soudobou hudbu (klarinet, klavír, bicí), bylo uvedení Sedmi arabesk B. Martinů v úpravě Jindřicha Felda. V repertoáru tohoto souboru je rovněž řada kompozic vzniklých pro jeho specifické obsazení v tvůrčích dlnách našich (P. Eben, J. Dvořáček, M. Slavický, M. Ištvan, I. Zeljenka, L. Burtas) i světových autorů (z bulharských A. Rajčev). Arabesky z roku 1931, instrumentální skladba s řadou rytmických úkolů a svěží muzikálností pro violoncello (nebo housle) a klavír, vedly J. Felda při volbě objednané skladby z odkazu B. Martinů k vytvoření virtuózních rytmických etud. Zachoval původní formální tvar a melodický a harmonický půdorys, rozvinul a obohatil však samozřejmě rytmickou složku a dynamickou (instrumentační) stránku. V podání Tria pro soudobou hudbu nastoupí Sedm arabesk zřejmě novou cestu světovýmí pódi.

● Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK zařadil do programu cyklu Slavné dvojice v lednu 1988 vedle sebe Stravinského symfonii o třech částech a 5. symfonii B. Martinů, které vznikly téměř současně po skončení druhé světové války. V Bělohávkově pojetí si kritika všimla zvláště rozezpívaného hymnického finále. Hluboký dojem toho večera zanechala i interpretace 4. klavírního koncertu Fantasia concertante B. Martinů pianistou Emilem Leichnerem. FOK pro sezónu 1988/89 zařadil do dramaturgie orchestrálních cyklů abonementní řadu koncertů k počtě A. Dvořáka a B. Martinů, na nichž z martinůvského repertoáru odezněly s úspěchem Overtura z roku 1954, Violoncellový koncert

č. 2, kantáty Hora tří světél, Proroctví Izaiášovo a Polní mše, 3. klavírní koncert a Smyčcový kvartet s orchestrem. Očekávané první novodobé koncerty provedení Svatebních košíl z první verze baletu Špalíček (pro sóla, sbor a orchestr) se neuskutečnilo.

● Polní mše, která s oběma dalšími kantátami zaujala i v programu podzimní Přehlídky českého koncertního umění (rovněž Pražský mužský sbor), zpíval také na počátku roku 1988 Pěvecký sbor Čs. rozhlasu při koncertu ve Smetanově síni v Praze, přenášeném na rozhlasových vlnách. Sólistou byl brněnský barytonista Pavel Kamas, řídil Pavel Kühn, který pro druhou polovinu večera zvolil Stravinského Svatby.

● Poslední dvojice abonementních koncertů v lednu 1988 přinesla ve Slovenské filharmonii (dirigent Bystřik Režucha) vedle hudby Haydnovy a Wagnerovy také 2. violoncellový koncert B. Martinů s mladým sólistou Ludovítem Kantou.

● Mistrova hudba zněla také ve Východočeském kraji. Například v únoru 1988 přednesl národní umělec Josef Suk sólový part Rapsodie — koncertu pro violu za doprovodu Státního symfonického orchestru Hradec Králové (pod taktovkou šéfdirigenta Rudolfa Krečmery). V Pardubicích byla součástí 10. ročníku Pardubického hudebního jara 1988. V krajském městě hrála v sále muzea v téže době Anna Reinišová jeho Českou rapsodii pro housle a klavír. Sbor B. Martinů byly povinnou součástí soutěže smíšených a ženských pěveckých sborů, která se v září uskutečnila při 10. mezinárodním festivalu akademických sborů IFAS '88 v Pardubicích. Mezi udělovanými cenami byla rovněž Cena Pětiletí Bohuslava Martinů a Antonína Dvořáka.

● V září téhož roku se na Hané již posedmnácté sjely dětské sbory k olomouckému festivalu Svátky písní. Vedle semináře a koncertů to byla především soutěž, která soustředila zájem. Povinnou skladbou v ní bylo Zavírání lesa od B. Martinů. Do hudebního života Ostravy přispěl na jaře také Státní symfonický orchestr Gottwaldov (od 1. 1. 1989 nesoucí nový název Filharmonie Bohuslava Martinů), který mj. přivezl 1. symfonii B. Martinů. Řídil šéfdirigent zasloužilý umělec Rostislav Hališka. Na Janáčkově máji dále hostovala Košická filharmonie.

● Pěťadvacetiletí od založení oslavil koncertem v pražském ÚKDŽ Pěvecký sbor jihočeských učitelů. V programu, připraveném obětavými manželi J. a T. Pártlovými, nechyběl samozřejmě ani Martinů. Sbor již sklídl řadu úspěchů doma a v zahraničí, podnítil vznik mnoha nových skladeb. Vizitkou soustavné výchovné práce je i vzorná prachatická pobočka Hudební mládeže

● Tři české tance pro dva klavíry byly součástí zajímavého koncertu britského klavírního duu Helen Kirzsové a Petera Nokeho, které hrálo pod patronací Hudebního informačního střediska

Českého hudebního fondu ve Dvořákově síni v Praze 26. 2. 1988. Vedle Martinů a skladby Miloslava Ištavana hráli dále díla Messiaena, Brittena, Stravinského, Pehkonena a Lutoslawského.

● Proslavové Dny Bohuslava Martinů, které byly v roce 1987 ve východních Čechách počtvrté, přinesly koncerty Českého smyčcového tria a klavíristy J. Marcola (2. klavírní trio, Klavírní kvartet) a Pardubického dětského sboru (Otvírání studánek), které vyslechli jak v Hradci Králové, tak v Pardubicích. V červnu 1988 byla polická lidová škola umění slavnostně znovu pojmenována LŠU Bohuslava Martinů.

● Opernímu souboru Státního divadla Zdeňka Nejedlého z Ústí nad Labem přičkla porota Svazu českých dramatických umělců první cenu v prvním ročníku Operní žatvy 1987, a to za inscenaci dvou aktůvek — Polapené nevěry zasloužilého umělce Otmara Máchy a Ženitby Bohuslava Martinů. Ústěti získali ještě diplom za nejlepší režii (Josef Novák za vítěznou inscenaci), čestným uznáním byl odměněn Dalibor Tolaš za pozoruhodný výkon v roli Podkolesina a Ženitbě. Pražské publikum tleskalo vítěznému představení při pohostinském vystoupení ústeckého souboru v Divadle na Vinohradech. Pohotovité je zařadil do Přehlídky českého koncertního umění, konané na podzim 1988 již počtyřiatřicáté, Svaz českých skladatelů a koncertních umělců. Severočeský kolektiv přitom kvůli rekonstrukci svého mateřského divadla prožívá v náhradních prostorách Domu kultury ROH nelehké existenční období. Eva Víťová napsala v Hudebních rozhledech o opeře B. Martinů následující: »Ženitba není repertoárovým číslem operních divadel, a tak si ústecká opera může k úspěchu této inscenace připsat i důležitý aspekt poznávací. V nastudování M. Krejčího jsme vyslechli citlivě interpretovaného Martinů s pochopením jeho hudební poetiky. Pěvci odvedli vynikající výkon... Režisér vystihl rovinu gogolovského humoru, aniž použil laciného vtipu v herecké akci...«

● Na jaře 1988 jsme zaznamenali další úspěch Kvarteta Martinů (L. Havlák, L. Kaňka, J. Jiša, J. Vlašánková). V Portsmouthu ve Velké Británii se soubor zúčastnil mezinárodní soutěže smyčcových kvartet, v níž získal Menuhinovu cenu, a to v konkurenci 24 souborů ze 14 zemí. Pod dřívějším názvem Havlákovo kvarteto si toto sdružení ocenění odvezlo již jednou, v roce 1982.

● Německá spolková republika se od podzimu 1987 do léta 1988 setkala nekomplexněji s českou hudbou — a zejména s hudbou B. Martinů — třikrát. Poprvé na přelomu listopadu a prosince, kdy v Kostinici pod taktovkou Douglase Bostocka s vynikajícím ohlasem odezněla Sinfonietta la Jolla a Intermezzo, Suita i Nonet a suita z hudby k jazzovému baletu Kuchyňská revue. Pozornosti se těšila rovněž projekce staršího, ale v NSR dosud

neznámého filmu Bohuslav Martinů — Land und Musik i hudba dalších českých autorů. Protagonisty festivalu, který měl jméno našeho Mistra ve štitu, byli nejen Bodensee Symfonie Orchester a komorní orchestr Sinfonia nova, ale i klavírista Boris Krajný a jako přednášející dr. Jaroslav Mihule. V srpnu následujícího roku ožila Kostnice naší hudbou opět — při Mezinárodních hudebních dnech. Festival s dvanácti akcemi a devatenácti koncerty, věnovaný čs. kultuře, přivítal Českou filharmonii, Staničovo kvarteto, Karlovarský symfonický orchestr, Pěvecký sbor Čs. rozhlasu, Pražské marimbové trio, cembalistku zasloužilou umělkyni Zuzanu Růžičkovou, klavíristu zasloužilého umělce Iva na Moravce i interprety populární hudby. Jiným svátkem hudby byl Evropský hudební festival ve Stuttgartu, který byl v podobném rozsahu uspořádán poprvé.

● Úvodním koncertem 37. mezinárodních hudebních dnů v Kostnici bylo vystoupení Bodensee Symphonie Orchester s dirigentem Douglassem Bostockem. Tento umělec jde v současném zájmu o českou hudbu (zejména o B. Martinů) až ke studiu české řeči, k poznání života naší země a lidí, k pátrání po kořenech jazyka a hudby, po společných rytmech a melodice obou. Píše oratorium o Janu Husovi. Jako předzvěst stého výročí narození B. Martinů vyzval všechny západoněmecké orchestry ke studiu jeho odkazu, k obdivu k čistotě a modernosti hudební řeči a jeho schopnosti oslovovat svou duchovní hloubkou člověka dneška. Ve svých třiatřiceti letech je Bostock pln energie a schopnosti realizovat velké věci. Také z jeho iniciativy byl kostnický festival takový, jaký byl.

● Velký úspěch zaznamenala na Festivalu L. Janáčka v Paříži na počátku roku 1988 inscenace Káti Kabanové i opery Z mrtvého domu. Nemenší ohlas ovšem vzbudila vystoupení České filharmonie. Jak napsal významný pařížský hudební kritik J. Lonchamp v prominentním deníku Le Monde, bylo podání Tarase Bulby »podmanivé v účinku a instrumentální transparentci«; hlavní zásluhu připisuje V. Neumannovi, jehož ruce »dávají vzniknout témtu zázrakům«. V zemi, s níž byl životními osudy velmi úzce spojen Bohuslav Martinů, zanechala ovšem tentokrát přímou historický dojem jeho Šestá symfonie. Podle Lonchampa je skladatelova poslední »sublimní« symfonie mimořádnou kompozicí, která se jednou »bude hrát stejně často jako symfonie Beethovovy a Mahlerovy«.

● Národní umělec SSSR Vladislav Sokolov napsal po vystoupení České filharmonie při Dnech československé kultury v Moskvě v listu Sovětskaja kultura: »Zatímco Mozartova Pražská symfonie byla provedena vytříbeně a zdrženlivě, pak Šestá symfonie B. Martinů zazněla vznešeně, romanticky, slavnostně a velmi

moderně«. V. Neumann tehdy v SSSR také poprvé uvedl Janáčkovu Glagolskou mši. Podobně Jiří Bělohávek se staví za českou hudbu a za tvorbu B. Martinů. Při hostování u Dražďanské filharmonie dirigoval například na jaře 1988 jeho 1. symfonii. Hudba našeho Mistra byla pochopitelně v programu České filharmonie i při dalších zájezdech po západní Evropě a v Japonsku; také orchestr Pražských symfoniků, který cestoval po USA, ji s úspěchem hrál v podzimních měsících.

● V pravdivých rozhovorech Lidové demokracie se zahraničními umělci se objevilo i exotické jméno Jóna Nordala, rektora konzervatoře v Reykjavíku a hudebního skladatele. Jak řekl, o poznání a rozšíření české hudby na Island se zasloužil zejména Václav Smetáček, když působil jako hostující šéfdirigent tamního státního symfonického orchestru. Od těch dob je hudba Smetanova, Dvořákova i B. Martinů součástí repertoáru, studují ji i mladí sólisté.

● Na gramofonových deskách zaujme Trio d moli B. Martinů v pantonském debutu Ars tria (Martin Bally, Dana Vlachová - Páleníčková, Jan Páleníček), a 4. klavírní koncert Inkantace v nahrávce Kláry Havlíkové (Opus).

● Vysoko je také oceňována vůbec první gramofonová nahrávka kompletního zpiřvaného baletu Špalíček, kterou vydal Panton. Vedle dirigenta národního umělce Františka Jílka se na ní podílela státní filharmonie Brno, dětský sbor Kantiléna a sólisté A. Kratochvílová, M. Kopp a R. Novák. Dvoudeskové album vyšlo již dříve jako účelový náklad k výročí Českého hudebního fondu, s librettem, komentářem a několika jazyčným vybavením však až v novém obalu v roce 1988.

● V témže roce vznikl nový snímek kantátového cyklu Zpěvy Vysočiny (Otvírání studánek, Legenda z dýmu bramborové natě, Romance z pampelišek, Mikeš z hor) v nastudování Kůhnova smíšeného sboru a sólistů. Byl to zároveň první gramofonový digitální snímek vzniklý na novém nahrávacím zařízení Československého rozhlasu.

● Z bohaté nabídky rychle rostoucího počtu položek katalogu světových kompaktních desek byly prvními CD s hudbou B. Martinů u zahraničních firem povšimnuty jeho symfonie (Bamberští symfonikové za řízení Neeme Järviho), Rapsodie — koncert pro violu a orchestr (Ron Golan či Rivka Golan), obě klavírní tria se smyčcovým orchestrem (Göbel Trio Berlin), ale i naše nahrávky (oba violoncellové koncerty s A. Mayovou a V. Neumannem, Dvojkonzert a Fresky s Ch. Mackerrasem, i jeho Polní mše).

ČTENÁŘI NÁM PÍŠÍ ...

Z Frankfurtu nad Mohanem nám posílá pravidelné zprávy, co je nového v koncertním životě i na gramofonovém trhu v NSR, specialista na Bohuslava Martinů a na českou hudbu — Jürgen Sieber. Tentokrát přišly z jeho »výstižkové služby« dvě drobnosti: na první vypráví u nás dobře známý a oblíbený violoncellista Heinrich Schiff žákům o hudbě a o svém nástroji. Umlí to výborně a humoru je vždy nakloněn — »Kdyby to bylo menší, byly by to housle, ale je to proto cello, neboť je to větší...« cituje kritik jeho pádnu úvahu o instrumentu, který tak skvěle ovládá. Na programů Beethoven a Debussy vedle Martinů, Šostakoviče; a nadšené mladé publikum se spoustou otázek (9. února 1988).

Ensemble Modern (Sdružení společnosti pro Novou hudbu) hrálo ve Frankfurtu o několik dní dříve (5. února 1988). Pod trošku pochbyným názvem »Reflexe des Osten« — Ohlasy z východu (jak správně upozorňuje jeden kritik, návštěvník by čekal spíše hudbu z Předního Východu nebo Číny) uvedl Ensemble Modern mj. Janáčkovu Mládí, Bartókovu Kontrasty pro klarinet, klavír a housle a na závěr Kuchyňskou revue Bohuslava Martinů — »stihující rozmarnou náladou závěrečného čísla programu« (nedávno jsme byli svědky podobného účinku Kuchyňské revue na festivalu Martinů v Kostnici s nezbytým opakováním Charlestonia). A tučný titulěk hlásá: »Ensemble der Zauberlehrlinge läßt die Kochlöffel tanzen«, Ansámbl učňů čarodějů roztančil vařečky. »Zní to jako by učň čaroděj se pustil do roboty a rendlíky, páne, sklenice, pokličky i vařečky nemohly přestat se svým tančováním — tak prostě, jak to patří k prostředí, tak náročné, jak to chce skladatelská tradice«, píše Gabriele Nicol ve svém článku. Koncert se konal v Institutu Paula Hindemitha (Alte Oper) ve Frankfurtu.

(ml)

JAK JSEM HO ZNALA

Do Ameriky jsem odjela v roce 1920. Nikoho jsem tu tehdy vlastně neměla — byla jsem jako sirotek a musela jsem dít u sedláků. Jedna moje přítelkyně jela do Ameriky v roce 1913, a tak mě po válce napadlo, že bych za ní mohla jet. Napsala jsem jí, aby mě poslala šekovou kartu. Lodi jsem pak jela do Chica. Celou cestu mi bylo špatně, proto jsem se v Americe zapřísahala, že ať je mně tam jakkoliv, po moři se už nikdy domů vracet nebudu. Jenže v roce 1926 jsem už jela!

V New Yorku nás zadrželi v karanténě tři dny. Moji známí o tom nevěděli, jezdili mě tedy čekat na nádraží, ale mne tam nikdy nebylo. A když jsem konečně do Chicaga přijela, nebyli už zase na nádraží oni. A teď jsem nevěděla, co mám na nádraží dělat — anglicky jsem tehdy neuměla, město jsem neznala. Ale měla jsem jejich adresu, i napadlo mne, abych si vzala taxi, které mě odvezlo až k mé přítelkyni. Když jí taxikář řekl, že někoho přivezl, vyšla ven z domu a povídá: »Podívejme se na toho »green-horna«, já jsem tu sedm roků, ale nikdy by mne nenapadlo vzít si taxíka!«

Nějaký čas jsem potom byla u nich, než jsem šla do služby do židovské rodiny. Když se mi podařilo našetřit nějaké peníze na splacení své cesty do Ameriky a další peníze na cestu do Evropy, jela jsem se v roce 1926 podívat domů. Bylo to milé setkání. Při zpáteční cestě jsem zůstala v New Yorku. Zde jsem si našla místo, takže jsem si mohla opět nějaké peníze našetřit. Domů jsem se pak podívala v roce 1931 a 1938, kdy začala válka a já musela před fašismem utéct.

Voskovec, Werich a Ježek přijeli do Ameriky počátkem války, asi v roce 1939. Byl tam slovenský dělnický dům. Chvilí pobýli tam a potom jeli na venkov. Jenže Ježek neměl venkov příliš rád. Rozhodl se proto, že pojedě nazpět do New Yorku. Dostal ten samý pokoj, jaký měli po příjezdu z Evropy. Tehdy začal chodit do Dělnického domu, kde učil zpěváky — mužský sbor: jezdili i po Americe, byli slavní. Potom začal učit nás — ženský sbor. My jsme měly první vystoupení 6. prosince — a on 1. ledna zemřel.

Když jsem tam chodila do Dělnického domu, on vždy seděl s těmi pány. Jednou jsem se u nich zastavila, ale protože neměli pro mne volnou židli, Ježek stále pomrkával a nakonec mi řekl: »Odkud jste, slečno?« Já na to: »Z Moravy.« A on: »To je dobrý; já když jsem si namluvil děvče, byla vždycky z Moravy.« Zalobil se mně tehdy. Chodili jsme spolu nejenom do Dělnického domu, ale i na výlety, starala jsem se o něho.

Hudební skladatel Jaroslav Ježek společně se svou choť Frances, která patřila do okruhu přátel a známých manželů Martinů

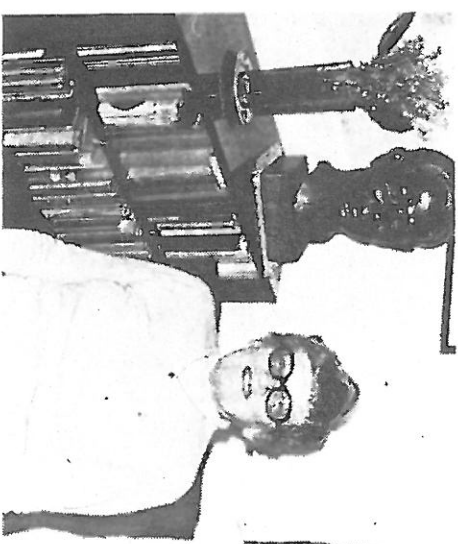
Ježek byl velice veselý člověk, rád měl společnost a ruch, chodil po New Yorku i sám, bylo mu dobře, když kolem něho byli lidé, život. Nejčastěji jsme spolu chodili do české čtvrti.

Martinů se s Ježkem sešel v roce 1940 nebo 1941. Potom jsem Bohuslava neviděla asi až do roku 1950. Tehdy byla Charlotta ve Francii. A protože mu bylo smutno, zašel na besedu k mé přítelkyni. Tehdy mu Marta Vondráčková řekla, že i já jsem sama doma, tak potom někdy ke mně přišel do mého bytu. Já jsem ho potom zase odvedla domů, protože on po svém úraze, který předtím prožil, měl někdy potíže, chvílkami se mu točila hlava a on musel třeba i na chodníku zůstat stát. Domů se bál chodit sám, protože si stále nebyl svým zdravotním stavem jist. Jednou jsem u něho také byla — manželé Martinů bydleli blízko mě, tak nebyl problém, aby za mnou občas nepřišel a nepostěžoval si na věci, které ho momentálně obtěžovaly.

Manželé Martinů se potom odstěhovali do Švýcarska, takže moje osobní kontakty s Bohuslavem se změnily na písemné pozdravy a dopisy. Tehdy jsem se do Evropy nedostala, až v roce 1959 jsem se spolu s manželi, u nichž jsem pracovala, zajela podívat do Švýcar. Samozřejmě jsem tehdy navštívila i Bohuslava. Bylo to už v době posledních chvil jeho života.

Byl už velice nemocný, hubený, tušila jsem, že jeho dny se blíží ke konci. Charlotta byla k nám velice hodná, moje spulcestující pozvala do kuchyně na kávu a nás dva nechala o samotě. Tehdy mi Bohuslav říkal: »Až se uzdravím, přijedu do Prahy.« Závíděla jsem mu sice tento životní optimismus, ale v duchu jsem tušila, že se toto jeho přání už neuskuteční. Byl tak hubenoučký, zesláblý a unavený, že chvílemi ani mluvit nemohl.

Vždycky, když ke mně předtím v Americe přišel, přinesl litr vína a cigarety. Bylo pak veselo, popíjeli jsme, kouřili a hlavně hodně vzpomínali, chvílemi byli upřímně veselí, pak zase trochu vážní, to hlavně, když Bohuslav »mrmal« nad těmi svými problémy všedních dnů. Tak nerad, nerad pak odcházel domů...

Vdova po hudebním skladateli Jaroslavu Ježkovi paní Frances Ježková, bývalá členka naší Společnosti (snímek z roku 1976)

Bohuslav byl však v běžném životě spíše nesmělý, neměl rád hluk a okolní společnost, spíše se dobře cítil někde v zátíší, v kličce u sklenky vína s cigaretou, kdy mohl povídat a zamýšlet se.

Byl vcelku málo odvážný — ale my dva jsme si rozuměli dobře, byl fajn. Vždycky, když ke mně přišel, byl takový šťastný a blažený, že je zase se mnou. Dnes po letech ani dost dobře nemohu pochopit, co nás dva vlastně tolik spojovalo. Pochopitelně, že měl v Americe i jiné přátele, zvlášť z uměleckých kruhů. Často chodíval také k Macháčkovým, které navštěvoval také Hugo Haas, znal se se spisovatelkou Marshou Deventportovou a mnoha jinými.

Bohuslav byl velmi sympatický, hodný, fajn — a měla jsem ho ráda. Když ke mně přišel, bylo vidět, že je šťasten, hned mi sdělil kdejakou novinku, občas i nesmlouvavě kritizoval....

FRANCES JEŽKOVÁ,
vdova po Jaroslavu Ježkovi

(Podle zvukového záznamu rozhovoru z roku 1980 připravil dr. Tomáš Hejzlar)

O B S A H

PATRIAE ET MUSIS — VZPOMÍNKA NA ZESNULÉHO PŘEDSEDU SBM (redakce)	4
ARBITER MORUM (Jaroslav Mihnule)	7
JAK JSME HO — — — ZNALI... (Tomáš Hejzlar)	10
DÍK A ÚCTA (Petr Veber)	15
SLAVNOSTNÍ POJMENOVÁNÍ LŠU V POLIČCE (the)	17
LÁSKY OPRAVDU PODIVNÉ? (Tomáš Hejzlar)	21
ČLOVĚK SE TĚŠIT MŮŽE, NE? (rozhovor s Jiřím Muchou)	24
EXTÁZE TVŮRČI SMYSLNOSTI (Vladimír Novotný)	30
WOLFGANG SAWALLISCH A ČESKÁ HUDBA (red.)	33
ZE SETKÁNÍ S DIRIGENTEM LEINSDORFEM (red.)	37
MARTINŮ VE SVĚTĚ (red.)	41
STALO SE PŘED PŮLSTOLETÍM V POLIČCE (red.)	43
OBSAZENÍ MĚSTA POLIČKY V ROCE 1938 (Eduard Veisovský)	44
Z PRAŽSKÉHO KLUBU SBM (mň)	50
ZŮSTALY HEZKÉ VZPOMÍNKY (Marie Lauschnannová)	52
VIVAT TRUTNOVSKÝ PODZIM (Marie Lauschnannová)	53
SNOVÁ FANTASMAGORIE aneb KAFKOVSKÁ VIZE (rozhovor s Viktorem Málkem)	54
MARTINŮ ARIADNA aneb CO JE ZA ZRCADLEM (Petr Helbich)	57
MARTINŮ ARIADNA aneb CO JE ZA ZRCADLEM (Petr Helbich)	57
ČTENÁŘI NĀM PIŠÍ... (Jürgen Sieber)	66
JAK JSEM HO ZNALA (Frances Ježková)	67

VIDÁNO S PODPOROU ČESKÉHO HUDEBNÍHO FONDU

ZPRÁVY SPOLEČNOSTI BOHUSLAVA MARTINŮ,

SEKCE ČESKÉ HUDEBNÍ SPOLEČNOSTI, č. 13 (prosinec 1988)

Adresa sekretariátu České hudební společnosti:

Janáčkovo nábřeží 59, 150 00 Praha 5 — Smíchov

Výkonný redaktor: dr. Tomáš Hejzlar

Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, provoz 44 Bruntál
Neprodejné (určeno výhradně pro členy SBM ČHS)

Povolení: Kul./3 — 867/81

Přetiskování a publikování materiálů bez svolení redakce zakázáno